

Những nhà vườn xanh mướt màu cây cỏ, Chùa Từ Hiếu, lăng Tự Đức đắm hơi sương, còn lặng im ngái ngủ, cái rét ngọt dễ chịu. Đến với nhà vườn Huế, du khách dường như lạc bước vào thiên đường của chốn bình yên. Hoa mộc thoảng đưa hương, nhẹ nhàng. Huế - những ngày đẹp hiếm hoi mùa đông. Sau lưng những khu nhà như tranh vẽ ấy, khói bếp đầu đó len lên từng thẳng, nửa như muốn sưởi ấm không gian, nửa như muốn làm tan sương trên cây cỏ, chọt dậy lên trong lòng cái mùi ẩm áp của vườn quê.

Khách xa đến thường chỉ thăm thú đền đài, lăng tẩm, chùa chiền... mấy ai được lắng sâu trong cảm giác thi vị của các nhà vườn Huế, cổ kính, u tịch, nơi ẩn chứa tâm hồn, cốt cách của con người Huế... "Đơn sơ mà văn vẻ, mộc mạc mà ý vị"... Nhà vườn, một không gian sống thường ngày dân dã, gắn kết con người với thiên nhiên. Cái rộng lớn của không gian, cái vô hạn của thời gian, tất cả hòa quyện và được sắp xếp vén khéo, tài tình trong một nếp vườn.

Huế - một thành phố vườn, đâu đâu cũng thấy một màu xanh êm đềm của sông, hồ, đồi núi, cỏ cây. Không ở đâu mà con người quán quýt với thiên nhiên đến vậy, như thể không có cây, hoa cỏ thì người ta sẽ chết. Chẳng thế mà từ thành phố đến thôn làng, nhà nào cũng kiến tạo cho mình một màu xanh với đủ kiểu vườn: vườn đồng bằng, vườn đồi, vườn dốc, vườn chùa, vườn lăng, vườn rừng, vườn treo, vườn chậu, vườn lầu, vườn di động... Mỗi vườn có một vẻ đẹp riêng, nhưng cuốn hút hơn cả, làm mê đắm lòng người là những nhà vườn rộng do tổ tiên để lại như một thứ hương hỏa muôn đời.

Vườn Huế không như vườn Nam bộ hay đồng bằng Bắc bộ. Vườn Huế đề thư giãn là chính, và cây trái cốt để cúng tế, cung cấp thực phẩm nuôi sống người dân một cuộc sống không quá bon chen, đủ cho con cái ăn học nên người. Qua cốt cách đó, cái vườn và cái nhà cây nhờ nhau, lan tỏa trong nhau tạo nên nét hài hòa đến kỳ diệu.

Nhà vườn Huế là một sự phối hợp có dụng ý giữa kiến trúc nhà và vườn, nhìn vào thấy được quan niệm, tính cách sống. Người khá giả thì nhà rường bằng gỗ quý, chạm khắc cầu kỳ. Người bình dân thì căn nhà gỗ tuềnh toàng hơn, có khi là mái tranh đơn sơ, nhưng cấu trúc vẫn vậy, chỉ ít cũng có hàng cây bờ rào, căn nhà chính thường nằm ở giữa vườn.

Có thể nói rằng, mỗi chủ nhân là một nghệ nhân, một nghệ sĩ vẽ nên vô vàn những bức tranh lên nơi trú ngụ của mình, để rồi qua năm tháng nó dày lên nét rong rêu mà lúc nào nhìn vào vẫn thấy tinh khôi. Sự phối hợp giữa kiến trúc chính, phụ, vườn cây khóm hoa, vạt cỏ, hòn non bộ, cổng ngõ, bình phong, bể cạn... đều có ý tưởng của chủ nhân dựa trên thuyết phong thủy - một thuyết chủ đạo trong thiết kế, xây dựng nhà của người Huế.

Hầu hết những ngôi nhà cổ (nhà để ở) và [khách sạn ở Huế](#) đều quay mặt về hướng Nam, không chịu ánh nắng trực tiếp nên mát mẻ về mùa hè và ẩm áp vào mùa đông. Những ngôi nhà quay về hướng Tây thường để thờ phụng (mặt trời lặn đằng Tây là thế giới bên kia).

Nhà Huế thường kiến trúc một, ba hoặc năm gian hai chái, mái lợp ngói liệt. Gian giữa là bàn thờ gia tiên. Các gian hai bên là nơi ở của vợ chồng chủ nhân, con cháu

của họ và là nơi tiếp khách. Nhà chính và nhà phụ nối liền nhau bởi một hành lang có mái che thuận tiện trong sinh hoạt, mỗi khi kỵ gió đưa các món cúng lên bàn thờ không bị ướt. Trước nhà bao giờ cũng có một chiếc cổng nhỏ.

Nhà quý tộc cổng gạch bờ rào cao, nhà thường thường bậc trung cũng có hàng chè tàu. Người khá giả thì cổng ngõ có mái, hoặc những loại dây leo, chè tàu được cắt tỉa gọn gàng nối hai trụ thành hình vòm thay mái. Có nhà còn xây trụ gạch và bên trên làm mái dạng cổ lầu tạo sự bề thế cho khu nhà vườn, cũng là nơi cho người qua đường dừng chân tránh nắng hay những cơn mưa bất chợt. Lối đi không bao giờ trực diện vào nhà chính, vì đây nhà gian nhà thiêng liêng dành để thờ phụng tổ tiên, tạo một cảm giác nề nếp gia phong. Che cho lối đi là tấm bình phong, người vào nhà phải rẽ hướng khác để vào sân nhà. Sau bình phong bằng vôi, gạch, hay hàng chè tàu, bông cần là hòn non bộ và bể cạn - yếu tố thủy (minh đường). Cả một vũ trụ thu nhỏ với sơn thủy hữu tình ấy là một cấu trúc hoang dã theo quan niệm triết lý hướng nội.

Nhà vườn Huế là một loại vườn tạp, chủ nhân trồng những cây, hoa phục vụ đời sống thanh đạm và thư giãn tinh thần, chỉ để tri túc, tiện túc, cây trái dùng phục vụ cúng bái, cây hương liệu như rau thơm, hành ngò, dược liệu như gừng, nghệ, đinh lăng...

Phía trước thì trồng những cây cho hoa có hương, sắc, quý và thân thiện, tiện chăm sóc, bảo vệ như hoàng mai, bạch mai, hải đường, ngọc lan, vạn thọ, tường vy, mẫu đơn, phong lan... Hai bên và phía sau trồng cây lưu niên cần sự chăm sóc hoặc dễ trồng như chuối, chè xanh, trà, cau, thanh trà... bốn mùa đều cho hoa trái.

Tầng dưới cùng là đất của hàng chục loại rau dại làm nên món canh "tạp tàng" dân dã, ngon lành, bổ dưỡng như lá lốt, rau sam, rau khoai, rau má, rau dền, mồng tơi... và còn thêm những đàn bầu, bí, mướp, các luống cải, ngò...

Những vườn đẹp của Huế được hình thành ven bờ sông Hương như Long Hồ, Ngọc Hồ, Hương Long, Kim Long, Nguyệt Biều, Lương Quán, Dương Xuân, Vỹ Dạ, Bao Vinh..., Phước Tích (xuôi ven sông Ô Lâu). Một số nhà vườn đẹp nổi tiếng là An Hiên, Ngọc Sơn Công Chúa Từ, Lạc Tịnh Viên...

May mắn thay, dù đang trong cơn lốc đô thị hóa, thành phố Huế hầu như nhà nào cũng có vườn cũng như cố gắng giữ vườn. Mỗi khi có việc đi đâu xa, lúc trở về ngôi nhà vườn bình yên, thấy lòng nhẹ thênh. Đi để nhớ, ở để thương, có phải?

Nguồn: [Hotels in Hue Vietnam](#)